

POSTANOWIENIE

25 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P.P.

przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie i Prezesowi Sądu Rejonowego

dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie

o zapłatę,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Łodzi

postanowieniem z 18 lutego 2025 r., I Co 49/25,

o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z 18 lutego 2025 r. (sygn. akt I Co 49/25) przedstawił Sądowi Najwyższemu w trybie art. 44¹ § 2 k.p.c. wniosek P. P. o przekazanie sprawy XII C 1602/24 z jej powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezesowi Sądu Okręgowego w Łodzi oraz Prezesowi Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie o zapłatę – do rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Poznaniu.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy powołał się na okoliczności wskazane we wniosku z 8 stycznia 2025 r., które – według wnioskodawczyni –

uzasadniają żądanie przekazania sprawy, wskazując na utratę zaufania do Sądu Okręgowego w Łodzi oraz jej poczucia bezpieczeństwa. Wnioskodawczyni podniosła, że w Internecie krąży tzw. „czarna lista sędziów”, ale nie obejmuje ona sędziów sądów w Poznaniu, co – jej zdaniem – powinno gwarantować prawo do rzetelnego procesu prowadzonego w rozsądnym terminie, przy bezstronnych i niezawisłych sędziach, bez matactw i dopuszczania się przestępstwa poświadczania nieprawdy, czyli przekraczania uprawnień, bez treści znieważających wnioskodawczynię i jej rodzinę oraz obelżywych dla nich insynuacji, dopuszczając się manipulacji. Jednocześnie Sąd Okręgowy w Łodzi nie przyłączył się do powyższego wniosku, stwierdzając, że nie dostrzega okoliczności, w świetle których pozostawienie sprawy w gestii tutejszego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Postanowieniem z 9 maja 2025 r. (III CO 439/24) Sąd Najwyższy zwrócił Sądowi Okręgowemu w Łodzi akta sprawy I Co 49/25 w celu ponownego ich przedstawienia wraz z aktami sprawy głównej o sygn. akt 1602/24. Zarządzeniem z 16 maja 2025 r. akta zostały ponownie przedstawione Sądowi Najwyższemu zgodnie z żądaniem.

Po analizie akt sprawy o sygn. XII C 1602/24 Sąd Najwyższy stwierdził, że postępowanie toczy się przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez prezesów sądów warszawskich: Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Sądu Okręgowego w Warszawie oraz Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie. Tym samym, błędnie wskazano w postanowieniu z 18 lutego 2025 r. jako pozwanego Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, który nie jest stroną postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 2 k.p.c., o przekazanie sprawy do rozpoznania przez inny sąd równorzędny może wystąpić sąd właściwy, jeżeli uzna, że dobro wymiaru sprawiedliwości za tym przemawia. Kompetencja wynikająca z tego przepisu ma charakter nie tylko formalny, lecz również materialny, co oznacza, że wniosek musi pochodzić od sądu, który nie tylko jest właściwy miejscowo, ale również dostrzega konkretne okoliczności uzasadniające odstępienie od zasad ogólnej właściwości.

W judykaturze Sądu Najwyższego konsekwentnie podkreśla się, że sąd występujący z takim wnioskiem zobowiązany jest do przedstawienia nie tylko żądania strony, lecz także własnej, intelektualnej oceny sytuacji procesowej, uwzględniającej zarówno twierdzenia wnioskodawcy, jak i okoliczności znane z urzędu. Brak takiej oceny uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie pełnej analizy zasadności wniosku, ponieważ nie jest on uprawniony do rekonstruowania motywów działania sądu właściwego ani do samodzielnego formułowania argumentów uzasadniających przekazanie sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 lutego 2024 r., III CO 45/24, z 5 marca 2020 r., IV CO 44/20; z 27 października 2021 r., IV CO 133/21; z 14 lipca 2022 r., III CO 555/22, z 22 lutego 2023 r., III CO 62/23).

Artykuł 44¹ § 1 k.p.c. pozwala Sądowi Najwyższemu na przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten nawiązuje do art. 45 Konstytucji RP, wyrażającego prawo jednostki do rozpoznania jej sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Jednocześnie art. 44¹ k.p.c. ma charakter przepisu szczególnego wobec reguł wyznaczania sądu właściwego określonych w art. 15-42 k.p.c., co oznacza, że jego wykładnia powinna być ścisła (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r., II PUO 27/21). W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że mechanizm ten nie może prowadzić do pominięcia innych instytucji procesowych służących zapewnieniu bezstronności, w szczególności przepisów art. 48–51 k.p.c., które również służą realizacji konstytucyjnych wartości i powinny być stosowane w pierwszej kolejności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2021 r., I CO 88/21).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Łodzi, przedstawiając wniosek w trybie art. 44¹ § 2 k.p.c., nie wskazał żadnych własnych, obiektywnie istniejących okoliczności, które – w jego ocenie – uzasadniałyby przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Ograniczył się do przytoczenia twierdzeń strony zawartych we wniosku z 8 stycznia 2025 r., nie dokonując samodzielnej, merytorycznej oceny, czy przedstawione przez stronę okoliczności rzeczywiście uzasadniają przekazanie sprawy. Jednocześnie wyraźnie wskazał, że nie podziela stanowiska

wnioskodawczyni co do istnienia zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości, uznając, iż brak jest przesłanek do uwzględnienia wniosku. W konsekwencji nie został spełniony warunek formalny i materialny skutecznego wystąpienia z wnioskiem o przekazanie sprawy, co uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie jego oceny.

Wnioskodawczyni wskazała na utratę zaufania do Sądu Okręgowego w Łodzi oraz obniżenie poczucia bezpieczeństwa, powołując się na funkcjonującą w przestrzeni publicznej tzw. „czarną listę sędziów”, która – według jej twierdzeń – nie obejmuje sędziów sądów w Poznaniu. Wskazała również na wcześniejsze doświadczenia procesowe, które jej zdaniem – miały charakter znieważający i manipulacyjny.

Argumenty dotyczące powołanej przez nią „czarnej listy sędziów”, czy też ogólne zarzuty mactwa, manipulacji i poświadczania nieprawdy, nie mogą stanowić podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi. Akceptacja stanowiska, zgodnie z którym samo subiektywne przekonanie strony o braku bezstronności sądu wystarczałoby do zmiany właściwości miejscowej, prowadziłaby do sytuacji, w której strona mogłaby dowolnie kształtować skład orzekający poprzez własną aktywność procesową. Tego rodzaju praktyka godziłaby w zasadę rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, wynikającą z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu.

Przytoczone przez wnioskodawczynię okoliczności nie stanowią okoliczności prawnie relewantnej. Mają charakter ogólny, emocjonalny i nie zostały poparte żadnymi konkretnymi zdarzeniami ani dowodami, które mogłyby w sposób obiektywny podważyć zaufanie do bezstronności sądu. Subiektywne przekonanie strony o braku bezstronności sądu, choć może być wyrazem jej emocjonalnego stosunku do postępowania, nie stanowi wystarczającej podstawy do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c.

W związku z ustaleniem, że pozew został skierowany przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez prezesów sądów warszawskich, a nie – jak omyłkowo wskazano w postanowieniu z 18 lutego 2025 r. – przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi, należy podkreślić, że Sąd Okręgowy w Łodzi nie jest stroną

postępowania. Reasumując, skoro nie wykazano, aby pozostawienie sprawy w gestii tego Sądu mogło prowadzić do naruszenia prawa strony do rzetelnego procesu, to tym samym nie zostały spełnione przesłanki z art. 44¹ § 1 k.p.c. uzasadniające przekazanie przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, w tym wskazanemu przez powódkę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[r.g.]